

ACC. N:R M. 14493:1-6.

Landskap: Holland Upptecknare: Ingrid Ahlgren, Lund
Härad: Ästads Berättare: Johan Persson, Ästads
Socken: Asige Berättarens yrke: f. d. lantbrukare
Uppteckningsår: 1958 Född år 1877 i Asige

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

När den nya tiden kom till bygden. s. 1-6.

LUF 73

När den nya tiden kom till byarna

Man har berättat för mig om bystämman, då bönderna bestände om hur många kyrkor kunde fide lov att ha på det gemensamma betet osv. Bystämman upphörde när man skiftade gårdarna och bönderna fide sköta sina ångpluggar och sjöar. Slutskiftet blev det inte förrän i slutet av 1800-t. För hade bönderna båtman och stämman. Det var 3-4 byar som tillsammans skulle utrusta en båtman. De hade en skuga åt honom de månader han inte var på sjön. Det var omkring 1875 det bruket förran.

I slutet av 1800-t bildades de första andelsföreningarna. Det var båt-förening

mejeriförning och inköpsförning. Mejeri-
förningens huvudgata i Falkenberg
mejeriförning.

I slutet av 1800-t. kom också de första
landbruksmaskinerna. Det var slåttmaskiner
håsträpor och bindare. Man skulle säga
för samma sak som för, men man
slätte jorden bättre och fick på så sätt
bättre grödor. Vi lärde märgel och klena.
Från 50-60 år sedan var dikningen hu-
morsalen i jordbruksställen. De stora
gårdarna var först med nyheterna. De
små gårdarna kom efter och slog sig
för det mesta utop om en slåttmaskin
eller någon annan maskin. Vi köpte
den från järnhandlarna i stan (Fal-
kenberg). År 1890 var det 5 år hölls jord-
bruksmötet och utställningen, där de

nya maskiner och så vidare. De första traktorer
na kom till trakterna för 30-40 år sedan.

Kreaturen såltes och köptes i min ungdom
på marknaderna i Sjundeå, Torup
och Kiville. Omkring skedskiftet började
slaktare fara omkring på gårdarna och
köpa upp djur. Det var före bilarnas tid
och slaktarna rest omkring på cykel
eller efter häst. Sedan fick bröderna
gåtva ledning i väg kreaturen slaktaren.
Jag minns särskilt slaktaren Sabbe i
Störinge. Sedan bildades slaktarföreningen
och nu går allt dit.

Det är inte många gårdar som inte
blivit ombyggda sedan jag var pojke.
Gårdarna blev för stora för de små
utrymmena i de gamla kringbyggda
gårdarna. Man lade husen litet ifrån

varandra för att inte all skulle bli na
mer om det blev eldsvåda. På många ställen
gick man från halmtalen och lade
spåntak och på senare tid tegel och
plåt. Den största förändringen inombes
var när de gamla öppna spisarna ålek
ut och ersattes med vedspisar.

Västkustbanan anlades när jag var
9 år. Jag var med min far i Skalmstad
och såg det första tåget. Runt stationerna
växte upp samhällen och det kom till
nya affärer. Det hade funnits handels-
boden på landet förr, men nu fick
man fler varor och bönderna slapp
att resa till stan och handla. När
järnvägen kom fick de också lättare
att avsätta sina egna produkter.

I min barndom väste man sjöbo

tyget till kläderna och sytte dem själva
på gårdarna. När man fick bättre råd
köpte man tyget och gick till skräddaren
med det. För 30-40 år sedan blev det vanligt
att köpa kläderna färdiga. Linodlingen
gick inte tillbaka sedan man börjat
köpa tyget, utan man skickade iväg linet
till linbrottningsverken. Man släppte då
ifrån ritningen och byrningen av linet.

Före jänningarnas tid kom posten med
kåstbjuts till gästgivaregårdarna i Kri-
bille och Stånge. Sedan fick någon hön-
ta den där och så delades den ut på
en gård. Posten kom en gång i veckan.
Så länge jag minns tillbaka hade vi
Tälbergs tidning. Oftast var det flera fa-
miljer om samma tidning.

Röderna fick själva hälla rågarna.

När staten för 70-80 år sedan övertog skötsel
av fjällen blev de mycket bättre.

I min ungdom reste mycket folk
till Amerika. Närhan från varje gård var
det någon som gav sig iväg. Det var
såna bankullar, många tjänar,
men int om arbete och inga tjänster.
Men det var ändå inte så många som
reste, så att det kunde bli tal om
brest på arbetskraft här hemma.